

Brüssel, 20.7.2016
COM(2016) 500 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa kiirem üleminek vähesele CO₂-heitega majandusele

Teatis, mis on lisatud energialiidu raamstrateegia alusel võetavatele meetmetele: seadusandlik ettepanek, milles käsitletakse liikmesriikide võetud siduvaid eesmärke kasvuhooonegaaside heite vähendamiseks aastatel 2021-2030, seadusandlik ettepanek, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest pärinevad kasvuhooonegaaside heited ja nende gaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku, ning teatis vähese heitega liikuvuse Euroopa strateegia kohta

1. Sissejuhatus

Üleilmne üleminek vähese CO₂-heitega ja ringmajandusele on alanud ning sellele annavad uut hoogu Pariisi kliimakokkulepe¹ ja säästva arengu tegevuskava 2030. See üleminek on vajalik, et tagada töökohad, majanduskasv ja investeerimisvõimalused praegustele ja tulevastele põlvkondadele Euroopas ning leevendada ühtlasi kliimamuutuste ohtlikku mõju. Kui EL ei säilita ega kasuta ära esimese turuletulija eeliseid taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe edendamisel ning muu vähese CO₂-heitega tehnoloogia turu arendamisega seotud üleilmse konkurentsi raames, teevad seda teised piirkonnad. Euroopa majandusmudel ilmselt muutub. Peame ühiselt vastutama selle eest, et see muutus toimuks õiglaselt ja solidaarsuse põhimõtet arvestades, nii et kedagi ei jäetaks enese hooleks. Energialiidu raamstrateegia² aitab seda eesmärki täita.

Komisjoni täna esitatud meetmepakett aitab Euroopal tulevikuks valmistuda ja konkurentsipüsida. Pakett on eelkõige koostatud liikmesriikidele, sest nende juhtimisel otsustatakse, kuidas rakendada kasvuhoonegaaside vähendamise 2030. aasta eesmärgi täitmiseks võetavaid meetmeid³.

Kuid liikmesriigid ei saa seda teha üksi. Pariisi kliimakonverentsi eel tehtud töö näitas, kui tähtsal kohal on muutuste saavutamisel valitsusvälised osalejad. EL ootab, et oma panuse annaksid muu hulgas ka põllumajandus- ja muud ettevõtjad, teadustöötajad, investorid, haridustöötajad ja sotsiaalpartnerid. Samal ajal peab EL nende tegevust soodustama, luues kogu ELi hõlmavad meetmed ja soodsa keskkonna. EL toetab meetmeid linnades, mis on koduks 80 %-le Euroopa elanikest. Linnad on vähese CO₂-heitega ja ringmajandusele üleminekul ühed kõige dünaamilisemad ja uuendustele avatumad osalejad, ületades tihtipeale riigi taseme eesmärgi. Sama tähtsal kohal on ka maapiirkonnad, sest neil on ülioluline roll loodusvarade säästva haldamise tagamisel ja keskkonna kaitsmisel tulevaste põlvete jaoks.

EL teeb kõik võimaliku, et säilitada hoogne tempo kliimameetmete võtmisel kogu maailmas. Hukatuslike kliimamuutuste ohu vastu ei saa üksi maa üksi. Just seepärast on G7 juhid võtnud kõrgeimal poliitilisel tasandil kohustuse kiirendada üleminekut energiasüsteemile, mis võimaldab kogu maailma majanduse CO₂-heidet vähendada, ning määrata kindlaks tähtaeg enamike fossiilkütusetootuste kaotamiseks, kusjuures 2025. aastaks on lubatud lõpetada riiklikud söe-, gaasi- ja naftatootused. ELi linnadel saab olema oluline osa uues maailma linnade koalitsioonis, mis võib anda taas ühe võimaluse rahvusvaheliseks koostööks kliimamuutuste vastu võitlemisel kohalikul tasandil. Järjest pakilisemaks muutuv vajadus tegeleda kliimamuutuste ning ebakindluse ja julgeoleku vaheliste seostega sai kinnitust käesoleval aastal koostatud ELi kliimadiplomaatia tegevuskavas⁴.

---

¹ COM (2016) 110: *Pariisi kliimakonverentsi tulemused: Pariisi kokkuleppe tagajärgede hinnang.*

² COM (2015) 80: *Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia.*

³ ELi liikmesriikide riigipead ja valitsusjuhid leppisid 2014. aasta oktoobris kokku aastani 2030 ulatuvas kliima- ja energiapoliitika raamistikus. Selles raamistikus on kindlaks määratud ELi siduv kohustus vähendada liidu kõigis majandusharudes kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 40 % võrreldes 1990. aasta tasemega.

⁴ Nõukogu 15. veebruari 2016. aasta järeldused, mis käsitlevad Euroopa kliimadiplomaatiat pärast ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärku.

ELil on olemas igakülgsed võimalused pöörata kliimamuutuste probleem võimaluseks. Selles üleilmses kontekstis on Euroopal juhtroll uuenduslike vähese CO₂-heitega tehnoloogialahenduste ja teenuste arendamisel ning seda mitte üksnes energia-, vaid ka tööstus-, hoonehaldus- ja transpordisektoris. Me peaksime seda juhtrolli säilitama. Peame ka edaspidi aitama Euroopa kodanikel omandada vähese CO₂-heitega majanduse jaoks sobivaid oskusi, investeerima meie laste tulevikku ja abistama tööstussektorit muutuvate vajadusega kohanemisel. Euroopa on lubanud võtta kõrgete eesmärkidega meetmeid ja me täidame oma lubaduse.

2. Kõigis majandussektorites vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut toetava õigusraamistiku juhtpõhimõtted

EL võttis 2014. aasta oktoobris kindla siduva kohustuse vähendada kõigis majandusharudes heidet 2030. aastaks vähemalt 40% võrreldes 1990. aasta tasemega. See kohustus aitab kulutõhusal viisil täita ELi pikaajalist kliimaeesmärki, sellele tuginedes võttis EL endale ka rahvusvahelise kohustuse Pariisi kliimakokkuleppe alusel ning seda kohustust täidavad kõik liikmesriigid ühiselt.

Et kõnealust kohustust täitma hakata, esitas komisjon 2015. aasta juulis ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ümberkujundamise ettepaneku, et muuta see süsteem otstarbekohaseks ja soodustada pärast 2020. aastat investeerimist tööstus- ja elektrisektoris⁵. Euroopa Parlament ja liikmesriikide valitsused peaksid tegema kõik võimaliku nimetatud ettepaneku kiireks vastuvõtmiseks. Käesolevas dokumendis kirjeldatud meetmepaketis on käsitletud majanduse muid põhielemente, mis toetavad kliimameetmeid, st hoonehaldus-, transpordi-, jäätme-, põllumajandus-⁶ ning maakasutus- ja metsandussektorit.

Lähtudes ELi seniste kliimameetmete juhtpõhimõtetest põhineb ka uus õigusraamistik õigluse, solidaarsuse, paindlikkuse ja keskkonnaeesmärkidele vastavuse põhimõttel.

Et järgida õigluse ja solidaarsuse põhimõtet, mis on lisatud Euroopa Ülemkogus kokkulepitud 2030. aastani ulatuvasse kliima- ja energiarahamistikku, pakub komisjon välja riikide kaupa erinevad heitkoguste vähendamise eesmärgid aastaks 2030. Nende seadmisel võetakse arvesse iga liikmesriigi sisemajanduse koguprodukti ja seega suhtelist jõukust. Kulutõhususe arvessevõtmiseks kohandatakse rikkamate liikmesriikide vahel eesmäärke veelgi.

Ettepanekuga luuakse paindlik süsteem, mille raames saavad liikmesriigid vähendada heitkoguseid ühiselt mitme sektori kaupa ja aja jooksul, et arvestada liikmesriikide erinevaid majandusstruktuure. Liikmesriigid võivad omavahel kaubelda neile eraldatud heitkogustega ja töötada välja projekte teistes liikmesriikides heitkoguste vähendamiseks. See soodustab ELis

---

⁵ ELi 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks tuleb neis sektorites vähendada heitkoguseid 43 % võrreldes 2005. aasta tasemega.

⁶ ELi 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks tuleb neis sektorites vähendada heitkoguseid 30 % võrreldes 2005. aasta tasemega.

investeerimist seal, kus see on kõige vajalikum majanduse ajakohastamiseks ja kus see toob suurimat kasu vähima kuluga⁷.

Esimest korda on ELi energia- ja kliimaraamistikku kaasatud ka maakasutus- ja metsandussektor. Et soodustada heitkoguste vähendamist hoonehaldus-, transpordi- ja põllumajandussektoris, on komisjon oma ettepanekus püüdnud saavutada hoolika tasakaalu vajaduste vahel luua rohkem stiimuleid CO₂ kogumiseks ning mullast ja metsadest pärineva heite vähendamiseks ning säilitada ühtlasi ELi kliimaraamistiku vastavus keskkonnanäesmärkidele. Seetõttu on ülejäänud sektorite jaoks jäetud vähe paindlikkust.

Kõnealuseid sektoreid käsitleva määruse ettepanekus on sätestatud tõhusamad arvestuseeskirjad maa, maakasutuse ja metsanduse valdkonnas. Kuna energia ja puidu tootmiseks kasutatavat biomassi saadakse peamiselt metsa majandamisega, loovad tõhusamad arvestuseeskirjad metsamajandamisvaldkonnas kindla aluse Euroopa taastuvate energiaallikate poliitikale ja biomajanduse edasiarendamisele pärast 2020. aastat.

3. ELis vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut soodustava keskkonna edendamine

Kõnealuse raamistiku alusel töötavad liikmesriigid ise välja kõige sobivamad meetmed vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut kasu saamiseks ja eesmärkide täitmiseks. EL toetab liikmesriike mitme vahendi ja soodustava meetmega.

3.1. Energialiidu strateegia ja muud sektoripõhised algatused

Arvestades transpordisektori osatähtsust ELi heitkoguste tekkes, esitab komisjon vähese heitega liikuvuse strateegia, milles on kindlaks määratud transpordisektori olulised vahendid, sh kogu ELi hõlmavad meetmed vähese heitega või heitevabade sõidukite ja vähese heitega alternatiivkütuste kohta. Strateegias on rõhutatud ka transpordisektori ja energiasüsteemide vahelise sünergia ära kasutamise vajadust.

Hoonehaldusvaldkonnas vaatab komisjon läbi ELi kehtiva energiatõhususraamistiku ja esitab käesoleva aasta lõpu poole ettepanekud muu hulgas selle kohta, kuidas suurendada rahastajate huvi hoonete renoveerimise vastu. Samuti valmib komisjonis käesoleval aastal vabatahtlik kogu tööstusharu hõlmav ehitus- ja lammutusjäätmete ringlussevõtu reeglistik. Arvestades, et heitevähendamisevõimalused on põllumajandus- ja maakasutussektoris väiksemad, luuakse maakasutust ja metsandust käsitleva ettepanekuga lisastiimulid CO₂ sidumiseks nende sektoritega seotud tegevuse raames. Ka reformitud ühise põllumajanduspoliitika kahes sambas on esitatud eri vahendid ja meetmed kliimameetmete edendamiseks. Väetiste kasutamist käsitleva ELi-ülese poliitika läbivaatamise tulemusel peaks vähenema heide, mis tekib kaevandatud materjalidest saadud ja sünteetilisest väetistest. Jäätmesektor on praegu põllumajandussektori järel tähtsuselt teine muu kui CO₂ heite tekitaja. Jäätmekäitluse

---

⁷ Et nõudeid oleks lihtsam täita, võivad liikmesriigid, kellele eesmärgi täitmine toob kaasa proportsionaalselt suuremad kulud, kanda muudes majandussektorites tekkiva heite korvamiseks üle mõned lubatud heitkoguse ühikud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi raames.

raamdirektiiv ja eelkõige prügiladirektiiv, mille kohta tegi komisjon möödunud aastal muudatusettepaneku, peaksid aitama oluliselt vähendada jäätmetest tekkivat heidet.

Liikmesriigid saavad neist kogu ELi hõlmavatest meetmetest kasu vaid siis, kui nad neid nõuetekohaselt rakendavad ja nende elluviimise tagavad.

3.2. Valdkonnaülesed vahendid ja tegurid

Energialiidu esmatähtis eesmärk koos kõigi oma mõõtmatega loob laiema raamistiku, mis võimaldab ELil pakkuda soodsat keskkonda energiasüsteemi ümberkujundamiseks. Peale selle on olemas ka muud tegurid, mis soodustavad sellist ümberkujundamist kõigis majandussektorites.

3.2.1. Ringmajandus

Ringmajandus on tähtsal kohal nii kõnealuse paketiga hõlmatud kui ka muudes sektorites. Kasutatud tooraine, vajaliku energia ja kasvuhoonegaaside heite koguse vahel on otsene seos. ELil on küll õnnestunud majanduskasv CO₂-heite suurenemisest lahti siduda, kuid sama ei ole seni suudetud teha materjalikasutuse ega ressursitõhususega.

Seepärast esitas komisjon nimetatud probleemi lahendamiseks eelmisel aastal kõrgete eesmärkidega ringmajanduspaketi⁸. Kavandatud meetmed aitavad laialdasema ringlussevõtmise ja korduskasutamise kaudu toote olulusringi n-ö sulgeda ning muuta seega kõigi toorainete, toodete ja jäätmete väärtus võimalikult suureks ja kasutada neid võimalikult palju ära.

3.2.2. Innovatsioon konkurentsivõime suurendamiseks

Et kasutada ära võimalusi, mida loob innovatsioon kui peamine vähese CO₂-heitega majandusele üleminekut soodustav tegur, ja maksimeerida iga investeeritud euro mõju, on komisjonil kavas veel sel aastal esitada energialiidu teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime lõimitud strateegia. Selle uue strateegia alusel võetavad konkreetsed meetmed peaksid vahetult toetama Euroopa kliima- ja energiaeesmärkide saavutamist ning aitama ELi majandust ajakohasemaks ja konkurentsivõimelisemaks muuta, toetades ELi juhtrolli keskkonnahoidliku tehnoloogia valdkonnas.

Euroopa on jätkuvalt maailma suurim energiavaldkonna teadus- ja arendustegevuse rahastaja (2014. aastal oli toetuse suurus 3,9 miljardit eurot ehk 36 % kogurahastusest) ning on kliimamuutuste mõju leevendamiseks loodavate väärtuslike tehnoloogialahendustega seotud patenditaotluste arvu poolest esikohal (40 % kõigist taotlustest). Samas on aga eelkõige puhta energeetika tehnoloogia ja heitevabade sõidukite valdkonnas veel väärtuslikke võimalusi kasutamata. Muudes valdkondades, sh taastuvenergia tehnoloogia alal, on EL hakanud konkurentidele alla jääma. Eelkõige peab aga Euroopa olenemata konkreetsest tehnoloogiast või innovatsioonivaldkonnast parandama suutlikkust oma uuenduslikke lahendusi turule tuua ja need majanduslikult edukaks muuta.

---

⁸ COM (2015) 614: *ELi ringmajanduse loomise tegevuskava*.

3.2.3. Investeeringute ümbersuunamine ja suurendamine

Erasektori investeeringuid on vaja ümber suunata ja kiiresti suurendada, et toetada üleminekut vähese heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisele majandusele ning vältida enda sidumist rohkesti heidet tekitava taristu ja selliste varadega.

ELis on juba hakatud tegema tööd erainvesteeringute vastavusse viimiseks ressursitõhusus- ja kliimaeesmärkidega, kasutades nii poliitikameetmeid kui ka strateegilisi avaliku sektori investeeringuid.

ELi heitkogustega kauplemise süsteemis on kindlaks määratud CO₂-heite hind. Sektorites, mida ELi heitkogustega kauplemise süsteem ei hõlma, on õigete stiimulite loomisel tähtsal kohal ka liikmesriikide maksupoliitika.

Kapitaliturgude liidu algatusega⁹ käsitletakse vajadust tagada pikaajalised ja kestlikud investeeringud ELi konkurentsivõime säilitamiseks ja suurendamiseks ning vähese CO₂-heitega ja ressursitõhusale majandusele ülemineku soodustamiseks. Ka hiljutine roheline võlakirjade kasutuselevõtt võib aidata suunata kapitalivooge CO₂-heite vähendamist toetavatesse investeeringutesse.

Teha on aga veelgi. EL jätkab ühtse turu tugevdamist ja investeerimistõkete kõrvaldamist.

Komisjon töötab aktiivselt selle nimel, et ELi praegused eelarvekulutused vastaksid kliimaeesmärkidele. Poliitiline kohustus tagada, et vähemalt 20 % mitmeaastase finantsraamistiku vahenditest on kliimameetmetega otseselt seotud, on hakanud tulemusi andma. Komisjon liitus hiljuti nn innovatsioonimissiooni algatusega, mille osalejad on lubanud viie aasta jooksul ehk 2020. aastaks kahekordistada avaliku sektori rahalisi vahendeid puhta energeetika uurimise ja arendamise jaoks.

Ka ELi rahastamisvahendid annavad ELi kliimameetmetesse olulise panuse, nagu on näha Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi varal. Nimetatud fond on kindlalt saavutamas eesmärki kaasata 2018. aasta keskpaigaks reaalmajandusse lisainvesteeringutena vähemalt 315 miljardit eurot¹⁰. Enam kui pool seni heakskiidetud investeeringutest on seotud kliimaga. Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi raames saab projektidesse kaasinvesteeringuid teha kas projekti või investeerimisplatvormi tasandil. Investeerimisplatvormide abil saab rahastada väiksemaid projekte ja koondada eri allikatest pärinevaid vahendeid, et oleks võimalik teha mitmekesiseid investeeringuid, keskendudes mõnele geograafilisele alale või teemale. Need platvormid võivad pakkuda ka võimalusi selliste väike- või kohalike investeeringute tegemiseks, mis on ahvatlevad uutele investorirühmadele, näiteks pensionifondidele või välismaistele institutsionaalsetele investoritele. Komisjon uurib, kuidas saaks ühendada ja kokku sobitada muude ELi programmide, nt Euroopa ühendamise rahastu või programmi „Horisont 2020“ vahendeid, et soodustada eeskätt investeerimisplatvormide kaudu täiendavat investeerimist näiteks energiatõhususse, arukasse linnalisse liikuvusse ja uuenduslikesse tehnoloogialahendustesse.

⁹ Vt ka komisjoni talituste töödokument SWD (2016) 147 final: *Capital Markets Union: First Status Report*.

¹⁰ COM (2016) 359: *Euroopa investeerib taas, Euroopa investeerimiskava täitmise ülevaade* (2016. aasta 1. juuni seisuga).

Ka ELi reformitud ühtekuuluvuspoliitika toetab üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele ja selle poliitika alusel elluviidavate projektide kasu ilmneb 2020. aasta järgsel perioodil. Nimetatud poliitika raames toetatakse 13,3 miljardi euroga üldkasutatavate ja elamuhoonete ning 3,4 miljardi euroga (keskendudes eelkõige VKEdele) ettevõtete energiatõhusamaks muutmise meetmeid. Samuti toetatakse meetmeid, mis aitavad üle minna energiatõhusale ja vähese heitega transpordisektorile (39,7 miljardit eurot säästva linnalise liikuvuse ja vähese CO₂-heitega transpordiliikide, nagu raudteetranspordi, meresadamate ja siseveeteede jaoks). Lisaks eraldatakse 8 miljardit eurot riskiennetamiseks ja -juhtimiseks, sh 6,4 miljardit eurot kliimaga seotud riskide jaoks. Reformitud ühise põllumajanduspoliitika eelarvest toetatakse kokku 115 miljardi euroga kliimameetmeid parema maamajandamise ja sihtinvesteeringute kujul¹¹.

Komisjoni ettepanekuga heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamise kohta on ette nähtud 450 miljoni lubatud heitkoguse ühiku eraldamine selleks, et toetada investeerimist uuenduslikku tehnoloogiasse (nagu CO₂ kogumine) ja taastuvenergiasse ning soodustada uute murranguliste tehnoloogialahenduste kasutuselevõttu tööstussektoris.

3.2.4. Õiglased sotsiaalsed muutused ja uued oskused

Vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku tagajärjel jääb ilmselt tavapärastel turgudel töökohti (mis on seotud fossiilkütuste ja eelkõige rohkesti CO₂-heidet tekitavate tööstusharudega) vähemaks, ent samas luuakse ka uusi töökohti. See tähendab ühtlasi ka seda, et muu hulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide abil tuleb ennetada ja leevendada vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku sotsiaalset mõju konkreetsetes piirkondades ja sotsiaalmajanduslikes sektorites.

Kuna oskused on peamine töölesobivust ja jõukust soodustav tegur, võttis komisjon vastu uue põhjaliku Euroopa oskuste tegevuskava¹². Oskustega seotud probleemidega tegelemiseks algatab komisjon meetmed, mille abil pöörata oskustele suuremat tähelepanu ja parandada nende tunnustamist kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil alates koolidest ja ülikoolidest kuni tööturuni. Muu hulgas on tegevuskavas käsitletud ümberõpet ja oskuste täiendamist ning esitatud oskustealase valdkondliku koostöö kava, et tõhustada oskuste prognoosimist ja kõrvaldada oskuste nappus konkreetsetes majandussektorites, sh keskkonnahoidliku tehnoloogia valdkonnas.

3.2.5. Kauplemis- ja ekspordivõimalused

Suuremad kaubandusvood peaksid aitama keskkonnatooteid ning keskkonnahoidlikke teenuseid ja tehnoloogialahendusi maailmas kiiresti levida ja vähese CO₂-heitega majandusele üle minna. EL on keskkonnatoodete ekspordimisel ja importimisel maailmas

---

¹¹ Kõnealuse poliitika maaelu arengu samba raames on eraldatud 7,7 miljardit eurot projektidele, mis käsitlevad CO₂ sidumist ja säilitamist mullas, säästva taastuvenergia tootmist ja kasutamist ning kliimaga arvestavaid investeeringuid. Veel 43,7 miljardit eurot on eraldatud ökosüsteemide parandamise meetmetele, mis mõjutavad ka põllumajanduse ja metsanduse CO₂-jalajälge.

¹² COM (2016) 381: *Euroopa uus oskuste tegevuskava: koostöö inimkapitali tugevdamiseks ning töölesobivuse ja konkurentsivõime suurendamiseks.*

esirinnas. 2013. aastal eksportis EL keskkonnahoidlikeks liigitatud tooteid 146 miljardi euro väärtuses (umbes 8 % ELi kogueksportist) ja importis neid 70 miljardi väärtuses. Euroopa ettevõtjad peaksid püüdlema selle poole, et ka edaspidi oma innovatsioonialast leidlikkust ja oskusteavet arendada ja teistele eksportida.

Maaailma Kaubandusorganisatsiooni liikmena edendab EL aktiivselt kaupade ja teenustega kauplemise liberaliseerimist, mis võib tuua keskkonnale kasu. Ta on teinud tihedat koostööd Maaailma Kaubandusorganisatsiooni kuue muu liikmega, et sõlmida veel sel aastal Hiinas toimuva G20 juhtide tippkohtumise eel kõigi osalejatega ulatuslik keskkonnatoodete leping. Ka kahepoolsetes kaubanduslepingutes on ELi eesmärk keskkonnatoodete ja -teenustega kauplemise varajane liberaliseerimine ning taastuvenergia tootmisse investeerimise ja sellise energiaga kauplemise hõlbustamine, mis aitab omakorda täita kliimapoliitika eesmäärke.

4. Kokkuvõte

Euroopa üleminek vähese CO₂-heitega majandusele peab kiirenema. ELis on vaja rohkem töökohti, suuremat majanduskasvu ja suuremaid investeeringuid ning käesolev tegevuskava saab aidata neid eesmäärke täita ja ajakohastada Euroopa majandust. Pikas perspektiivis muudab see põhjalikult ELi majandusmaastikku.

Nõukogu ja parlament peavad käesolevale teatisele lisatud kliimaalaste seadusandlike ettepanekutega ja eelmisel aastal tehtud ettepanekuga ELi heitkogustega kauplemise süsteemi reformimise kohta tegelema eelisjärjekorras.

Komisjon alustab kohe parema õigusloome protsessi (sh avalik konsulteerimine ja mõju hindamine) või kiirendab seda, et töötada vähese heitega liikuvuse tegevuskava alusel viivitamata välja tõhusad ja proportsionaalsed meetmed. Käesoleva aasta lõpuks esitab komisjon ka ülejäänud algatused ELi energialiidu strateegia elluviimiseks.

Liikmesriigid on juba alustanud oma 2020. aasta järgse perioodi energia- ja kliimastrateegiate ettevalmistamist. Käesolevas dokumendis kirjeldatud algatused loovad neile vajaliku selguse ja pakuvad vajalikud vahendid, mis võimaldab neil ühtlasi riigisiselt ratifitseerida Pariisi kliimakokkuleppe. Liikmesriigid peaksid ELi soodustavat keskkonda võimalikult palju ära kasutama, et üleminek vähese CO₂-heitega majandusele toimuks nii sujuvalt ja õiglaselt kui võimalik.